

Sygn. akt I ACa 852/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Jastrzębska
Sędziowie :	SA Lucyna Świdorska-Pilis (spr.) SO del. Ewa Solecka
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa E. O. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) Spółki Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt II C 743/12

oddala apelację.

I ACa 852/14

UZASADNIENIE

Powódka E. O. (1) wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 180 000 zł z ustawowymi odsetkami od daty doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, z czego tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią jej męża kwotę 90 000 zł i tytułem odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powódki kwotę 90 000 zł. Nadto domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanej kosztów procesu.

Uzasadniając pozew powódka podnosiła, iż w dniu 29 listopada 2010 roku pomiędzy miejscowościami C. – S. doszło do kolizji drogowej, w wyniku której zmarł jej mąż E. O. (2), będący pasażerem pojazdu marki V. (...). Powódka zgłosiła pozwanemu szkodę, wniosła o przyznanie zadośćuczynienia za ból i cierpienie spowodowane tragiczną śmiercią męża oraz odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej i z tego tytułu pozwana przyznała

jej odpowiednio tytułem zadośćuczynienia kwotę 10 000 zł oraz tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej kwotę 10 000 zł. Sumy te w ocenie powódki są niewystarczające.

Strona pozwana wnosila o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu swego stanowiska pozwana podnosiła, iż wypłacone kwoty są odpowiednie. Zdaniem pozwanej powódka na wiele lat przed śmiercią męża leczyła się psychiatrycznie i nie ma dowodu na to, że śmierć męża wywołała u niej rozstrój zdrowia czy chorobę i nie wykazała, by żałoba przebiegała w sposób patologiczny. Nadto powódka nie wykazała, aby jej sytuacja materialna po śmierci męża pogorszyła się w sposób uzasadniający jej roszczenie. Odnosnie żądania odsetek od daty wskazanej w pozwie, to podniosła, iż roszczenie o zadośćuczynienie jest wymagalne w dacie wyrokowania.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki E. O. (1) kwotę 180 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2013 roku; zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 9 444,30 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, od których uiszczenia powódka była zwolniona.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu (...) kierowca samochodu marki V. (...) o nr rejestracyjnym (...) stracił panowanie nad pojazdem, a następnie uderzył prawą stroną w nadjeżdżający pojazd marki V. (...) o nr rejestracyjnym (...). W wyniku wypadku zmarł mąż powódki E. O. (2), będący pasażerem pojazdu marki V. (...). Powódka zawarła związek małżeński z E. O. (2) w dniu 28 kwietnia 1979 roku, mając 16 lat. W dacie śmierci męża powódka miała lat 47, a jej mąż 51 lat. Z małżeństwa powódki pochodziło troje dzieci, przy czym jedno zmarło w wieku 3 lat. Małżeństwo powódki należało do małżeństw szczęśliwych, tworzące zgodną i szczęśliwą rodzinę. W małżeństwie powódki widoczny była podział ról – powódka zajmowała się wychowywaniem dzieci, a mąż utrzymaniem rodziny. E. O. (2) od 2007 roku prowadził własną działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo-Usługowa (...) w B., świadcząc m.in. usługi transportowe. Dochód E. O. (2) za rok 2009 wyniósł 69 963,83 zł, dochód stanowiący podstawę do opodatkowania 68 253 zł, przychód 211 566,28 zł a koszty uzyskania przychodu 141 602,45 zł. Na rodzinę miesięcznie przypadała kwota ok. 5 800,-zł, co stanowiło na jednego członka rodziny około 1 900 zł. W związku z rozpoczęciem działalności gospodarczej mąż powódki zaciągnął na ten cel kredyt. Powódka natomiast nie pracowała od 2000 roku, przebywając na rencie z powodu ogólnego stanu zdrowia. W 2010 roku renta powódki wypłacana przez ZUS wynosiła 543 zł, nadto od 2000 roku pozostawała w leczeniu psychiatrycznym z powodu nawracających stanów depresyjnych, gdyż bardzo głęboko przeżyła śmierć trzyletniej córki. Za życia męża powódki małżonkom nie brakowało pieniędzy na bieżące utrzymanie. Dochody jej męża zaspakajały ich potrzeby. Posiadali samochód, wyjeżdżali na wakacje na wieś trzy razy do roku. Z bieżących dochodów męża były spłacane kredyty. Sytuacja majątkowa powódki uległa znacznemu pogorszeniu w związku ze śmiercią męża. Obecnie jedynym jej dochodem jest renta rodzinna w wysokości 915,40 zł. Powódce w bieżącym utrzymaniu pomagają mieszkający razem z nią córka i zięć. Powódka jako spadkobierca E. O. (2) zlikwidowała prowadzoną przez niego działalność gospodarczą, sprzedając samochody, a pieniądze ze sprzedaży przeznaczyła na częściową spłatę kredytu, zaciągniętego przez męża na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Obecnie przeciwko powódce z tego tytułu prowadzone jest postępowanie egzekucyjne. Powódka popadła w długi - z uwagi na zły stan zdrowia powódka nie byłaby w stanie kontynuować działalności gospodarczej męża. Z tej też przyczyny powódka nie może podjąć żadnego zatrudnienia. Od wielu lat występują u niej przewlekła choroba nerek, cukrzyca, nadciśnienie. W każdym roku powódka jest kilka razy hospitalizowana. Po śmierci męża powódka załamała się. Bardzo ciężko przeżyła jego śmierć, nie mogąc się z nią pogodzić. Przez bardzo długi okres utrzymywał się u niej stan płaczu, cały czas martwi się o przyszłość. Od śmierci męża nie utrzymuje z nikim żadnych kontaktów. Stan zdrowia psychicznego powódki przed śmiercią męża był ustabilizowany. Zdiagnozowano u niej chorobę psychiczną – zaburzenia depresyjne nawracające. Powódka kontynuowała po śmierci męża leczenie psychiatryczne do 2012 roku, które zaprzestała z powodu schorzeń somatycznych. W wyniku śmierci męża w(...) u powódki nastąpiło obniżenie nastroju, płaczliwość, utrata zainteresowania, objawy psychiczne i fizyczne lęku, spowolnienie toku myślenia, osłabienie koncentracji, negatywna ocena własnej osoby, nastawienie pesymistyczne, poczucie bezwartościowości, problemy ze snem. W związku ze śmiercią męża powódka zażywała środki nasenne, przeciwdepresyjne i przeciw lękowe. U powódki występują nadal utrzymujące się objawy depresyjne, przy czym ze

względem na nawracający charakter zaburzeń depresyjnych, nie jest możliwe ustalenie zakończenia się u powódki okresu żałoby. Powódka wymaga systematycznego leczenia psychiatrycznego i psychoterapii.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, zważywszy przedstawione wyżej okoliczności związane ze stratą osoby najbliższej adekwatnymi sumami zadośćuczynienia i odszkodowania, należnymi wdowie na podstawie art. 446 § 3 i 4 kc są kwoty po 100 000 zł. Wobec wypłaty kwot po 10 000 zł zasądził Sąd brakujące sumy po 90 000 zł (łącznie 180 000 zł) wraz ustawowymi odsetkami od daty tj. od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu, uznając, iż pozew zastępuje wezwanie do zapłaty.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację złożyła strona pozwana, wnosząc o jego zmianę w pkt. 1 poprzez oddalenie powództwa w części co do kwoty 70 000 zł tj. o obniżenie zasądzonej na rzecz powódki kwoty 180 000 zł do kwoty 110 000 zł i oddalenie powództwa co do kwoty 70 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2013 roku, zmianę pkt. 2 i 3 sentencji wyroku stosowną do rozstrzygnięcia apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Skarżąca zarzucała naruszenie art. 446 § 3 kc, art. 6 kc i art. 233 § 1 kpc poprzez błędną wykładnię oraz nieprawidłową ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkującego zasądzeniem niedowiedzianej i znacząco wygórowanej kwoty odszkodowania z art. 446 § 3 kc i przyjęcie, iż odpowiednim odszkodowaniem za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki po śmierci męża jest kwota 100 000 zł oraz zasądzenie dla powódki kwoty 90 000 zł z tego tytułu, ponad już wypłaconą przez pozwanego w toku likwidacji szkody powódki kwotę 10 000 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Z uwagi na zakres zaskarżenia wyroku Sądu pierwszej instancji przedmiotem oceny Sadu Apelacyjnego jest to, czy łącznie ustalona kwota 100 000 zł stanowi adekwatne odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej powódki.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalony stan faktyczny, który przyjmuje za własny. Ów stan faktyczny był niesporny. W szczególności niesporne było że tragicznie zmarły E. O. (2) od 2007 roku prowadził własną działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo-Usługowa (...) w B., świadcząc m.in. usługi transportowe. Dochód E. O. (2) za rok 2009 wyniósł 69 963,83 zł, a przychód 211 566,28 zł. Jeśli chodzi o powódkę, to obecnie jedynym jej dochodem jest renta rodzinna w wysokości 915,40 zł.

Obecnie w apelacji kwestionowana jest jedynie wysokość ustalonego należnego odszkodowania, stąd jedynie ta kwestia winna być objęta oceną Sądu odwoławczego.

Oceniając naruszenie przez Sad prawa materialnego, a konkretnie art. 446§3 kc zważyć należy:

Odszkodowanie to przysługuje w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej, polegającym nie tylko na uszczerbku materialnym, lecz także na utracie możliwości polepszenia warunków życiowych w przyszłości lub na konieczności ograniczenia planów życiowych. Odszkodowanie z art. 446 § 3 kc obejmuje szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie i trudne do obliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej.

W rozpoznawanej sprawie akurat szkoda majątkowa jest bardzo uchwytna. Powódka była żoną osoby, prowadzącej dobrze prosperującą działalność gospodarczą. Jak trafnie przyjął Sąd pierwszej instancji dochód pozwanego, który w dacie śmierci liczył 51 lat miesięcznie oscylował wokół kwoty 6 000 zł. Mężczyznę w wieku 51 lat można uznać za w sile wieku i z dużym prawdopodobieństwem prowadziłby swą działalność co najmniej 10 – 15 lat. Stosując proste przeliczenie (przy przyjęciu, że powódka z dochodów męża dysponowała dodatkowo kwotą 1 000 zł) prowadzi do wniosku, iż powódka przez 10 lata dysponowałaby dodatkowo kwotą 120 000 zł.

Wbrew zarzutom apelacji nic nie wskazywało na to, że gdyby nie wypadek z dnia 29 listopada 2010 roku, to mąż powódki nie prowadziłby działalności gospodarczej, wręcz odwrotnie, nic nie zapowiadało zakończenia prowadzenia

przez niego tej działalności, z której dochody były jedynym źródłem utrzymania rodziny powódki i z dużym prawdopodobieństwem przyjąć można, że dochody męża powódki wynosiłyby kwotę podobną do tej, którą osiągał. Nie można też mówić, że dochody zmarłego w wykazanym 2009 r. były incydentalne. Mąż powódki prowadził działalność gospodarczą od 2007 r. a z zeznań świadków wynika, iż przynosiła ona rokrocznie zbliżone dochody.

Trafnie Sąd, przyznając stosowne jednorazowe odszkodowanie, miał na uwadze także pogorszenie się zdrowia powódki na skutek przeżyć doznanych w związku ze śmiercią męża, a co za tym idzie konieczność wydatków związanych z leczeniem i ograniczenie operatywności życiowej. Również brak męskiej ręki u boku, brak osoby wspierającej w chorobie, wskazują na znaczące pogorszenie sytuacji życiowej powódki, w tym również z punktu widzenia finansowego.

Reasumując: akurat w sytuacji powódki żądana przez nią z tego tytułu kwota 90 000 zł nie jest wygórowana i została w całości uwzględniona. Słusznie przyjął Sąd, że powódce należy się odszkodowanie w łącznej wysokości 100 000 zł i - przy uwzględnieniu 10 000 zł wypłaconych przez pozwaną spółkę - prawidłowo zasądził brakującą kwotę 90 000 zł.

Z przedstawionych względów na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji.